

ČJ 6. A

1) Opakování na písemku

Viz kopie Jazykověda a jazykové příručky ve školním sešitě (součástí písemky bude i určení, co ve které příručce najdeme – proto se podívejte i na zápisy ve školním sešitě týkající se práce s příručkami = co jsme vše v příručkách vyhledávali).

2) Nové učivo

Vzhledem k tomu, že jsme v úterý ukončili kapitolu *Jazykovědné příručky*, začneme další kapitolu nazvanou *Zvuková stránka jazyka*.

Nejdříve si zopakujte dělení hlásek:

Vyjmenujte samohlásky krátké, dlouhé/souhlásky tvrdé, měkké a obojetné a poté dvojhlásky.

Strana 93 – 1. Opakování o hláskách (všechna cvičení pouze ústně)

a) **četba poučky**, cvičení **1a) i b)**

b) cvičení **2a) i b)**

VZOR: muže – Uviděla neznámého muže. (podstatné jméno muž ve 4. pádě)
může – Může nám dnes vyprávět další příběh. (sloveso ve 3. osobě č. j.)

c) cvičení **3a) i b)** – v tomto případě se jedná o dvojhlásky. Ve slově rozlišíme dvojhlásku tím způsobem, že pokud slovo rozdělíme na slabiky, dvojhlásky nám zůstane ve slabice. V opačném případě se jedná pouze o předpony. Ukážeme si to na slovech **pouze a poučka**:

VZOR: pou-ze zde se jedná o dvojhlásku, protože je součástí jedné slabiky.
po-uč-ka zde se jedná o předponu po- a kořen začínající na písmeno u.

Strana 94

d) cvičení **5** – pouze odůvodnit

e) **četba poučky** Spisovná a nespisovná výslovnost

f) ústně cvičení **1a) i b)**

Strana 95

Doplňující vysvětlení:

Souhlásky nedělíme pouze na tvrdé, měkké a obojetné, ale rovněž na znělé a neznělé – pokud se tyto souhlásky ve slově setkají vedle sebe, ovlivní jeden typ souhlásky výslovnost druhé.

Např. ve slově **křehký** píšeme **h**, ale vyslovujeme **ch**.

Obdobně ve slově **kbelík** píšeme na začátku **k**, ale vyslovujeme **g**.

Znělé a neznělé souhlásky tvoří páry – viz poučka na straně 95.

Jevu, kdy se výslovnost slova řídí postavením znělých a neznělých souhlásek, říkáme **spodoba znělosti** – **o výsledné výslovnosti rozhoduje vždy 2. souhláska.**

Ve slově křehký se nám setkávají hlásky h = znělá + k = neznělá. Výslovnost se řídí podle 2. hlásky – vyslovujeme tedy nezněle jako *ch*, protože *ch* je neznělou párovou hláskou k hlásce *h*.

Ve slově kbelík je první hlásky *k* neznělá, druhá hlásky *b* je znělá, výslovnost je podle druhé hlásky, tedy zněle jako *g*, protože hlásky *g* je párovou hláskou k hlásce *k*.

křehký → [křechký]

↓
1. znělá → 2. neznělá

kbelík → [gbelík]

↓
1. neznělá → 2. znělá

3) Zápis do školních sešitů

Velký nadpis:

Zvuková stránka jazyka

Podnadpis:

Hlásky

Hlásky dělíme na:

1) Samohlásky (krátké a dlouhé, dvojhlásky)

2) Souhlásky

a) podle pravopisu na tvrdé, měkké a obojetné

b) podle znělosti na znělé a neznělé

znělé:

b

v

d

d'

z

ž

h

g

neznělé:

p

f

t

t'

s

š

ch

k

Spisovná výslovnost

Spodoba znělosti: jev, kdy se výslovnost slova řídí postavením znělých a neznělých souhlásek – o spisovné výslovnosti vždy rozhoduje 2. hláska.

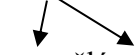
nízký [níský]

znělá neznělá

2. hláska *k* je neznělá, proto slovo nízký vyslovujeme nezněle jako [níský], protože *s* je neznělou párovou hláskou k hlásce *z*.

takže [tagže]

neznělá znělá

2. hláska *ž* je znělá, proto slovo takže vyslovujeme nezněle jako [tagže], protože *g* je znělou párovou hláskou k hlásce *k*.

Nezapomeňte, že se budou odevzdávat čtenářské deníky!!!